

Luonnos

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annettua lakia siten, että siirtymäaikaa reaaliaikaisen tekstityksen mahdollistavan hätäilmoitustavan toteuttamiselle pidennettäisiin Euroopan Unionin lainsäädännön mahdollistamaan enimmäisaikaan saakka.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset	5
6 Lausuntopalaute.....	5
7 Voimaantulo	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI.....	7
Laki hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	7

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Hätäkeskustoiminnasta annettua lakia (692/2010) muutettiin vuonna 2023 lailla hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta (106/2023). Muutoksen myötä lakiin lisättiin yleiseen hätänumeroon vastaamista ja numeron esteettömyyttä koskevat säännökset. Uuden 10 a §:n mukaan Hätäkeskuslaitoksen on vastattava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin, jotka on tehty käyttämällä reaaliaikaista puhetta tai tekstiä.

Hätäilmoituksen tekeminen reaaliaikaista tekstitystä käyttämällä tarkoittaa reaaliaikaista, merkki kerrallaan tapahtuvaa tekstipohjaista viestintää hätäkeskuksen ja hätäilmoituksen tekijän välillä. Palvelu on tarkoitettu erityisesti sellaisille henkilöille, joilla on haasteita kuulemisen tai puhumisen kanssa, mutta palvelu olisi kuitenkin avoin kaikille hätäilmoituksen tekijöille. Muutoksella pantiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EU) 2019/882 (jäljempänä *esteettömyysdirektiivi*).

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annettu laki (106/2023) tulee voimaan 28.6.2025. Lain voimaantulosäännöksessä kuitenkin todetaan, että yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava lain 10 a §:n mukaiseksi vuoden 2025 loppuun mennessä. Hätäkeskuslaitoksen on siten toteutettava reaaliaikainen tekstinsyöttö hätäilmoitusten tekemiseen ja niihin vastaamiseen mainitun määräajan kuluessa. Hätäkeskuslaitos on kuitenkin ilmoittanut lain säätämisen jälkeen, että reaaliaikaisen tekstityksen toteuttaminen vaatii enemmän aikaa, kuin Hätäkeskuslaitos arvioi lainmuutosta valmisteltaessa. Hätäkeskuslaitoksen mukaan se ei saa toteutettua reaaliaikaista tekstitystä laissa säädetyn siirtymäajan puitteissa.

Esteettömyysdirektiivi mahdollistaa reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamista koskevan siirtymäajan jatkumisen 28.6.2027 saakka. Koska reaaliaikaista tekstitystä ei ole mahdollista toteuttaa säädetyn siirtymäajan puitteissa, olisi tarkoituksenmukaista pidentää kansallisessa laissa säädettyä siirtymäaikaa esteettömyysdirektiivissä säädetyn enimmäisajan mukaiseksi.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausunnolla ajalla XXX.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [SM039:00/2024](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnus/SM039:00/2024).

2 Nykytila ja sen arviointi

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 10 a §:n 1 momentin mukaan Hätäkeskuslaitoksen on vastattava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin, jotka on tehty käyttämällä reaaliaikaista puhetta tai tekstiä. Hätäkeskuslaitos voi vastata myös hätäilmoitukseen, joka on tehty muuta hätäilmoituksen tekijän ja Hätäkeskuslaitoksen välisen vuorovaikutuksen mahdollistavaa tapaa käyttäen. Pykälän 2 momentin mukaan Hätäkeskuslaitoksen on vastattava yleiseen hätänumeroon 112 käyttämällä samaa kommunikaatiotapaa, kuin millä hätänumeroon on otettu yhteyttä. Jos Hätäkeskuslaitos mahdollistaa hätäilmoituksen tekemisen videokuvalla, on Hätäkeskuslaitoksen vastattava siihen interaktiiviseksi synkronoidulla puheella, tekstillä sekä videokuvalla. Pykälän 3 momentin mukaan yleiseen hätänumeroon 112 vastaamiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja standardeista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 10 b §:ssä todetaan, että 10 a §:ssä säädettyjen esteettömyysvaatimusten noudattamista valvoo sisäministeriö.

Sääntelyn taustalla on esteettömyysdirektiivi, jonka 4 artiklan 8 kohdan sekä liitteessä I olevan V jakson mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sopivimman hätäkeskuksen on vastattava eurooppalaiseen hätänumeroon ”112” saapuviin hätäviesteihin asianmukaisesti kansallisen hätäpalvelun organisaatioon parhaiten sopivalla tavalla käyttämällä samaa viestintävälinettä eli synkronoitua puhetta ja tekstiä (reaaliaikainen tekstitys mukaan luettuna), tai jos lisänä on videokuva, täydellisesti interaktiiviseksi synkronoitua puhetta ja tekstiä (reaaliaikainen tekstitys mukaan luettuna) sekä videokuva. Esteettömyysdirektiivin 31 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää soveltaa velvoitetta viimeistään 28 päivästä kesäkuuta 2027 alkaen.

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 13 b §:ssä, joka kumoutuu 28.6.2025, säädetään hätätekstiviestistä. Pykälän mukaan hätäilmoituksen voi hätätekstiviestiä käyttämällä tehdä vain se, joka on rekisteröitynyt palveluun. Alle 18-vuotiaan voi rekisteröidä hänen huoltajansa tai muu edunvalvoja. Alaikäisen omaan rekisteröitymishakemukseen tulee liittää hänen huoltajansa suostumus. Rekisteröinti on voimassa enintään kaksi vuotta kerrallaan siitä, kun hakija on saanut ilmoituksen rekisteröinnin hyväksymisestä. Jos rekisteröimätön henkilö tekee hätäilmoituksen käyttämällä hätätekstiviestiä, Hätäkeskuslaitos lähettää hänelle vastausviestin, joka sisältää pyynnön hätäpuhelun soittamiseen ja ohjeen rekisteröitymiseen. Pykälän mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteröitymistä koskevasta menettelystä ja rekisteröinnin vastaanottamista koskevasta menettelystä.

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 25 a §:ssä säädetään hätätekstiviestin käyttäjärekisteristä, jota Hätäkeskuslaitos ylläpitää hätätekstiviestin käyttäjien tunnistamiseksi. Pykälä kumoutuu niin ikään 28.6.2025.

Säännösten kumoutuminen ei tarkoita, että mahdollisuus hätäilmoituksen tekemiseen hätätekstiviestiä käyttämällä poistuisi. Hätäkeskuslaitos ylläpitää mahdollisuutta hätäilmoituksen tekemiseen hätätekstiviestiä käyttämällä, ainoastaan velvollisuus rekisteröityä palveluun poistuu. Säännösten kumoutuminen helpottaa hätätekstiviestin käyttämistä jatkossa, sillä ennakorekisteröintivelvoite sekä vaatimus uusia rekisteröinti kahden vuoden välein ovat tosiasiasa rajoittaneet hätätekstiviestin käyttöä.

Uusi 10 a § edellyttää, että hätäilmoitus voidaan tehdä reaaliaikaisella tekstinsyötöllä. Tämä tarkoittaa sitä, että hätäilmoituksen tekijän kirjoittama teksti näkyy hätäkeskuspäivystäjälle reaaliaikaisesti merkki merkiltä ja vastaavasti hätäkeskuspäivystäjän kirjoittama teksti näkyy reaaliaikaisesti merkki merkiltä hätäilmoituksen tekijän päässä. Reaaliaikainen tekstinsyöttöpalvelu on tarkoitettu erityisesti sellaisille henkilöille, joilla on haasteita kuulemisen tai puhumisen kanssa, ja jotka ovat tähän asti tehneet hätäilmoitukset hätätekstiviestiä käyttämällä. Palvelu olisi kuitenkin avoin kaikille eikä sen edellytyksenä olisi ennakorekisteröitymistä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on varmistaa riittävä siirtymäaika yleiseen hätänumeroon 112 vastaamista ja numeron esteettömyyttä koskevan reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamiselle ja käyttää esteettömyysdirektiivin mahdollistama kahden vuoden siirtymäaika kokonaisuudessaan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esitetty lakimuutos pidentäisi siirtymäaikaan hätäilmoituksen tekemisessä käytettävän reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamiselle. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain

muuttamisesta annetun lain (106/2023) voimaantulosäännöksen 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että yleiseen hätänumeroon vastaaminen olisi saatettava kyseisen lain 10 a §:n mukaiseksi 28.6.2027 mennessä. Toisin sanoen Hätäkeskuslaitoksen olisi mainittuun päivämäärään mennessä toteutettava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin vastaaminen käyttämällä reaaliaikaista tekstiä.

Voimassa olevan voimaantulosäännöksen mukaan yleiseen hätänumeroon vastaaminen käyttämällä reaaliaikaista tekstiä on toteutettava 31.12.2025 mennessä. Esiitetyn muutoksen myötä Hätäkeskuslaitos saisi noin 1,5 vuotta lisääaikaa 10 a §:ssä tarkoitetun reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamiselle.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi taloudellisia vaikutuksia.

Esityksen myötä Hätäkeskuslaitos saisi noin 1,5 vuotta lisääaikaa hätäilmoituksiin vastaamisessa käytettävän reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamiseen. Mikäli esitettyä lakimuutosta ei tehtäisi, olisi vaara siitä, että Hätäkeskuslaitos toimisi lainvastaisesti 31.12.2025 jälkeen, sillä on todennäköistä, ettei reaaliaikaista tekstinsyöttötoimintoa saada toteutettua siihen mennessä.

Hätäilmoituksen tekeminen reaaliaikaisella tekstityksellä on tarkoitettu palvelemaan erityisesti sellaisia henkilöitä, joilla on haasteita kuulemisen tai puhumisen kanssa. Esityksellä olisi vaikutuksia näihin henkilöihin, sillä ehdotetun lakimuutoksen myötä määräaika reaaliaikaisen tekstityksen käyttöönotolle hätäilmoituksen tekotapana lykkääntyisi noin 1,5 vuodella. Hätäilmoituksen tekeminen tekstiviestillä on kuitenkin yhä mahdollista. Hätätekstiviestin käyttämisen edellytyksenä oleva rekisteröitymisvelvollisuus poistuu 28.6.2025, minkä jälkeen hätätekstiviestipalvelun käyttäminen tältä osin helpottuu.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Yksi toteuttamisvaihtoehto olisi säilyttää nykytila ennallaan. Tässä vaihtoehdossa Hätäkeskuslaitos toimisi kuitenkin vastoin lakia, mikäli se ei saisi toteutettua reaaliaikaista tekstinsyöttötoimintaa laissa säädetyn siirtymäajan kuluessa eli vuoden 2025 loppuun mennessä. Toinen toteuttamisvaihtoehto olisi pidentää siirtymäaikaa, mutta säätää se esteettömyysdirektiivin mahdollistamaa enimmäisaikaa lyhyemmäksi. Tämä vaihtoehto ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen, sillä tämänhetkisen arvion mukaan reaaliaikaisen tekstinsyöttötoiminnon toteuttamiseksi tullaan tarvitsemaan esteettömyysdirektiivin mahdollistama enimmäissiirtymäaika.

6 Lausuntopalaute

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.12.2025.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain (106/2023) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain (106/2023) 10 a §:n mukaiseksi 28.6.2027 mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain (106/2023) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava *tämän lain* 10 a §:n mukaiseksi vuoden 2025 loppuun mennessä.

Yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava *hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain (106/2023)* 10 a §:n mukaiseksi 28.6.2027 mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20